

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Duhovna moč

Za vsako organizacijo, predvsem pa za delavsko strokovno organizacijo, je važno, koliko v nji prevladuje duhovna sila. Delavsko gibanje brez duhovnega oplajanja je kakor slabotno dete, ki pač živi toliko časa, kolikor mu trenutna življenjska sila dopušča, toda novih moči, ki so za rast nujno potrebne, ne črpa od nikoder. Zato smo imeli že mnogo delavskih gibanj, ki so zrasla iz trenutnih razmer. Marsikak posameznik se je v takem primeru z delavskim gibanjem okoristil, toda člani takega gibanja niso bili nikaki tvorci srečnejše prihodnosti za delavstvo. V podobnih življenjskih krčah se nahajajo tudi marksistične delavske organizacije. Te so imele dovolj življenjske sile ob začetku gibanja, saj so bile edine, ki so se v prvih letih svojega obstoja brigale za delavsko vprašanje. Zaradi težkih socialnih razmer so bile te organizacije za delavstvo sicer privlačna moč, toda manjkalo jim je močne duhovne hrbtnice. To jih je zvedlo, da so svoje članstvo izobraževale bolj v borbi proti duhovnikom, Cerkvam in ne-tile sovraštvo do svetovno nazorno drugače opredeljenega delavstva, kakor pa da bi uposabljale svoje vrste za borbo proti razvijajočemu se kapitalizmu. To je bila rak rana v gibanju marksizma in ni čudno, da jih je fašizem v evropskih državah brez posebnega odpora požiral drugo za drugo. Voditelji so si oskrbeli lepa mesta, od katerih so uživali lagodno življenje in so ob danih razmerah usmerjali delavsko gibanje sebi v korist. V težkih časih preizkušnje pa so delavske množice ostale brez nujno potrebne duhovne hrbtnice in istočasno tudi brez trdnega, značajnega vodstva, kar je bilo usodno za marksistično delavsko gibanje.

Le kratek pogled v zgodovino našega krščanskega socialnega delavskega gibanja nam pokaže vse drugačno življenjsko silo. Ustanovljeno je bilo na načelih papeške okrožnice Leona XIII. Rerum novarum. V borbo za delavske pravice po večno veljavnih načelih krščanstva, je bil dr. Krekov poziv prvim našim pokretašem, ki jih je zbral okrog sebe. Od prvega sestanka v dr. Krekovem stanovanju do današnjih dni je to naše delavsko gibanje ena sama velika žrtev vseh sodelujočih za delavske pravice. Koliko je to gibanje imelo nasprotovanj od najrazličnejših stranj — tako od delavske kakor tudi tja do meščanske, kapitalistično usmerjene družbe! Pa vendar je vztrajalo, živelo in celo raslo in se razvijalo v močno delavsko gibanje. Le vprašajte naše stare tovariše po deželi, koliko so ob svojih skromnih razmerah žrtvovali za našo jugoslovansko strokovno zvezo, ki jim je njen napredek postal že nekaj življenjski cilj. Pa nihče ni bil za to plačan ali nagraden, pač pa le obratno. Družba jih je plačevala za to njihovo delo z novimi nasprotovanji in težavami. In kakor da spremlja JSZ poseben blagoslov božji, je ona ob največjih težavah še celo rasla in se notranje krepila.

Prav gotovo je to znak, da JSZ niti v preteklosti niti v sedanjosti ni predstavljala kakega plehkega delavskega gibanja, ki je odvisno morda le od centralnega vodstva, temveč da je življenjska sila gibanja prav v vsakem poedinem članu. In ta življenjska sila ni v ničemer drugem kot v globoki krščanski prepričanosti in ideji, da se borijo za božjo pravico človeka-delavca, ki trpi zaradi nekrščanskega kapitalizma. Ta notranja sila, ki jih je gnala v borbo po njihovi notranji prepri-

Kriza demokracij

Hude čase doživljamo. Demokratična in parlamentarna ureditev države, ki se je zanj borila Evropa od francoske revolucije in marčne v Avstriji in ki se je v mladih slovanskih državah, ki so se dvignile iz razvalin konservativne in absolutistične Avstrije, začela uveljavljati po svetovni vojni, danes doživlja svojo odločilno krizo. Čez noč so ideje demokracije postale za večino Evrope »nesodobne«, »nesmiselne« in »neizvedljive«.

Vprašamo se, odkod ta nagel in tako popoln preobrat? Več vzrokov ima, zunanje in notranje. Zunanji, ki je vsekakor najvažnejši, tiči v sodobnem pojmovanju naroda, države, družbe in človeškega življenja sploh in v pogledu na urejevanje medsebojnih razmerij istih socialnih celic, skratka v nekem svetovnem nazoru.

Napačno pa bi bilo, če bi zagovorniki demokracije, še bolj pa razni uradni predstavniki demokratičnih držav, valili vso krivdo na druge izven sebe. Poglejmo vase, morda bomo našli del krivde tudi v nas samih... Kaj je bistvo demokracije? To, da zahtevam zase vse pravice, ki mi po božjem in naravnem pravu pripadajo, pa tudi da iste v enaki meri priznavam in dajem drugim.

Med najosnovnejše pravice vsakega naroda in njegovih članov pa štejemo: 1. socialno pravičnost, 2. svobodo vesti in 3. narodno svobodo.

Pod pojmom socialne pravičnosti si predstavljamo pravičeno ureditev vseh socialnih vprašanj ne le v teoriji, ampak tudi v praksi, predvsem zagotovljeno človeka vredno življenjsko existenco. Nikakor ne bi bila demokratična država ona, ki bi v njej nekaj sto ali tisoč ljudi živelo v največjem izobilju in potrti, večina prebivalstva se vlekla na pol živa, na pol mrtva iz dneva v dan, precejšen del pa bi dobesedno stradal. Kapitalistične države torej ne morejo biti hkrati demokratične. Prav tako si nimaio pravice nadevati naslova demokracije države, ki v teoriji priznavajo morda socialno enakost državljanov (kar je navadna utopija: enaki smo lahko osebno, ne pa kot umski ali fizični delavci z različno kvalifikacijo), v praksi so pa prav tako kapitalistične. Če reče n. pr. kak preobleden ruski ljudski komisar od gladi in dela izžranemu delavcu »tovarišče«, s tem še ni rešil vprašanja demokracije. Samo država, ki se dejansko trudi, da dvigne raven svojih ljudi na dostojno višino in more pokazati tudi na vidne in zadovoljive uspehe, si je pridobila delno pravico, da se proglasa za demokratično. (Kateremu ta izraz ne ugaja — in danes je takih tudi med nami mnogo — ga

lahko zamenja z izrazom »ljudski«, »narodni« ali katerim koli drugim.)

Prav tako bistvena in važna za pojem demokracije se nam zdi svoboda prepričanja. Pri ljudeh, ki izpovedujejo nek svetoven nazor zaradi tradicije ali pod zunanjim pritiskom okolja, o svobodnem prepričanju ne moremo govoriti. Pravi svetovni nazor je čisto plod dolgotrajnega in težkega notranjega boja in ga vsakemu posamezniku narekuje vest (ne pa zgolj razum!). Jasno je, da more in mora zakonita oblast udejstvovanje v smislu neke ideologije, kadar in v kolikor je resnično nevarno javnemu redu ali državi, preprečiti in onemogočiti. V vseh drugih primerih pa morata tako državna oblast kakor posameznik spoštovati svobodo prepričanja. Tu je druga boleča rana v organizmu demokracij. Koliko ljudi poznamo, ki vedno in povsod glasno zatrjujejo, da so demokrati, da vedo potemtakem ceniti in spoštovati osebno svobodo: in v resnici zahtevajo zase vso in neomejeno svobodo prepričanja in udejstvovanja po njem, toda ko je isto treba priznati drugemu, ki ni istega svetovnega nazora, tedaj njihovo svobodoljubje obnemore. Dasi so ga polna usta. Ali da ne bomo hodili po ovinkih: n. pr. naši slovenski liberalci in različni marksisti od zmernih do najbolj ekstremnih, nam katoličanom vedno očitajo, da smo do njih ozkosrčni in da jim, kadar moremo, utesnjujemo svobodo, dočim proti nam navadno niso preveč širokosrčni. Notranjega besa do vere in katolicizma v najbolj svojskem religioznem smislu, ki so ga polni, kar zadrževati ne morejo. Še slabše je v politiki, kjer so čisto prizadeti in krivdi tudi politični katoličani, ne le liberalci: pri nas je na žalost postala že navada dejstvo, da si lasti monopol patriotstva in nacionalizma tisti, ki je na vladi. Da se povrnemo k sožitju ideologij (ne h kompromisom, ampak strpnosti!): demokracija proti Bogu ni demokracija! Posameznik, organizacije, stranke ali vladajoči režimi, ki javno ali tajno nastopajo proti veri, niso demokratični, pa najsi nosijo ta izraz v svojem imenu in programu! To velja zlasti za naš slovenski narod, ki ga je vsaj 80% globoko vernega.

Končno pridemo na morda najbolj skeleče mesto na bolnem telesu marsikatero »demokracije«, na vprašanje narodne svobode. Na svetu imamo velike narode in male. Veliki lahko žive sami od sebe in sami s seboi, mali se pa zaradi večje varnosti in odpornosti in morda tudi rasti združijo z drugimi, če le mogoče sorodnimi, v skupno državo. Država je torej zaradi naroda in ljudstva in ne narobe. Narodi imajo v takem primeru do države gotove

obveznosti, pravtako jih ima pa tudi država do posameznih narodov. To je sprevidel že Ciceron, ki pravi: »Predvsem naj oni, ki bodo vodili državo, pazijo na dvoje Platonovih navodil, prvič, da tako ščitijo korist državljanov, da se pri slehernem koraku, ki ga naredo, ozirajo nanjo in pozabijo na svoj osebni dobiček, drugič, da skrbijo za vse državno telo, da ne bi medtem, ko bi se zavzemali za neki del, zanemarjali drugih. Oni pa, ki za del državljanov skrbijo, drugega pa puščajo v nemar, pripravljajo državi največjo pogubo, nemire in prepire.« (De officiis ad M. filium liber primus, 25, 85.) Včasih kak režim kakemu narodu ne da pravic, ki mu grede, tudi zato, ker se boji, da bi s tem oslabela celotna odporna moč države. Toda zame je popolnoma jasno, da je država trdnjša, če so zadovoljni in tako državotvorni — da rabimo ta tako običajni izraz — vsi njeni sestavni deli, kakor pa, če je zadovoljen le en sam. Naši »demokrati« danes ob češkem primeru žalujejo za centralističnim režimom, ki je bil vsekakor — tega se ne da zanikati — sokriv katastrofe, in se tolažijo, da bo avtonomistična ureditev ČSR ob prvem zunanjepolitičnem preobratu padla v vodo in jo zamenjal stari »demokratski« sistem. Goreče želimo, da v ČSR avtonomije ostanejo in se razvijajo v korist narodom in državi in da vso novo državo prepoji in prekvasi duh prave, resnične demokracije. Ob češkem primeru pa pričakujemo, da se še pravočasno spametujejo tudi druge države. Kdor je centralist, ta ne more biti hkrati demokrat. Vsaj v narodno različnih državah ne. Ali — ali!

Rešitev krize demokracij zavisi torej v veliki meri tudi od notranjega ozdravljenja »demokracij« samih.

J. M.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

Knjige in časniki

Dr. A. Gosar: Gospodarstvo po načrtu, njegove naloge in problemi. Izdal Socialno-ekonomski inštitut v Ljubljani. Str. 50. — V tem 1. zvezku zbirke studij Soc. ekonomskega inštituta je dr. Gosar na kratko obdelal najvažnejša vprašanja načrtnega gospodarstva. Delo je zgoščen pregled misli, ki jih je obširno obdelal v velikem delu »Za nov družabni red«. Knjigo moramo toplotno priporočiti vsem delavcem.

Spominski zbornik grafične organizacije. Poleg »Grafične revije« je grafično delavstvo izdalo v proslavo 70letnice svoje organizacije še lep spominski zbornik z zelo pisano vsebino. Poleg mnogih drugih sta vanj napisala svoje sestavke tudi naša tovariša Srečko Žumer in Joško Jurač. Zbornik ima nad 100 strani velike oblike in se dobi za 20 din.

»Hrvatski radnik«, glasilo HRSa, v novem letu je bil list zelo izpopolnjen. Prinaša izčrpne pregledne o svetovnih dogodkih, gospodarstvu, socialni politiki ter strokovna poročila, ki kažejo, da se Hrvaška delavska zveza tudi v tem pogledu vedno bolj izpopolnjuje. List stane na leto 36 din in se naroča na naslov: Frankopanska 7/II, Zagreb.

čanosti, pa jim je dajala tudi vse potrebne moči, da so v borbi vztrajali kljub nasprotovanjem in tudi žrtvam, ki so jih morali doživeti. To je moč duha, ki je spremljala vseskozi naše gibanje in ki ga oplaja tudi v današnjih težkih časih. Proti tej duhovni sili je vsak boj brezuspešen. Organizacijo, ki sloni na tako močni duhovni sili, more uničiti samo sila, proti kateri se po svojih načelih zakonito ne more braniti.

Rezultat nedeljske seje vodstva JSZ je tako povsem razumljiv. Delavstvo samo, oziroma njegovi zastopniki, so

tako svobodno, kot le redko kie, izrekli svojo besedo, da hočejo imeti svojo svobodno in neodvisno JSZ, katera so oni sami. Vprašanje je le, kako bodo to izjavo našega foruma razumeli tisti, ki se jih v prvi vrsti tiče. V korist srečnejše prihodnosti naroda, v korist zdrave katoliške skupnosti bi bilo, da se pomena te izjave v polni meri zavedajo. Ta izjava je izraz delavstva samega, izraz njegove duše in notranjosti, ki prav gotovo ni usmerjena v škodo, ampak v veliko korist zdravemu razvoju najglobljih notranjih vrlin našega naroda.

Strokovna poročila

K pogajanjem za kolektivno pogodbo tekstilcev

Sedanja kolektivna pogodba tekstilnega delavstva preneha veljati 31. januarja 1939. Torej nastopi 1. februarja brezpogodbena stanja. Vprašanje je, kako bo vplivalo na delavstvo odnošna, na delovne razmere v obratih.

Brez dvoma je nesporno, da se je sedanja kolektivna pogodba preživela in da je bila delavstvu škodljiva. Zaradi tega je nujno potrebno, da se sklene nova kolektivna pogodba. Mogoče bi kdo menil, da naj bi ostala v veljavi dosedanja kolektivna pogodba, dokler ne bi bila sklenjena nova. Tako nazaranje pa ni v skladu s koristmi prizadetega delavstva.

Kdor je mogel zasledovati učinek dosedanje kolektivne pogodbe v obratih, je mogel ugotoviti, da je koristila le podjetniku. Vse to, kar naj bi bilo v korist delavstvu, se v večini primerov ni izvajalo. Niti tega ni mogla preprečiti, da bi se dosledno upošteval osemurni delavnik.

Z izgovorom, da delajo podjetniki točno v smislu kolektivne pogodbe, so dosledno in po načrtu onemogočili delovanje delavskih strokovnih organizacij; delavske zadeve se niso obravnavale sporazumno z delavskimi obratnimi zaupniki. Gledali so na to, da so obšli take predpise. Če pa so bili prisiljeni na tako sodelovanje, so ali pritiskali na to, da bi bili obratni zaupniki nekak izvršilni organ podjetja, ali pa so tako nastopali, da so zmanjševali ugled delavskih zaupnikov. Neredko so jih tudi oplašili, da sploh niso bili več sposobni za redno vršitev funkcij obratnih zaupnikov.

Največja ovira je bila pa kolektivna pogodba pri akciji za zboljšanje plač. Če so opozarjali zastopniki delavstva, da so plače prenizke ali da je nastopila druginja in da je treba zaradi tega plače zvišati, vsepovsod ista zapreka: kolektivna pogodba.

Kolektivna pogodba se je izkazala za škodljivo tudi kar se tiče organiziranja delavstva. Ob sklepu pogodbe smo upali, da bo pogodba vplivala na delavstvo, da bo bolj pristopalo v delavske organizacije. Že okolnost sama, da se bo pogodba striktno izvajala le tedaj, če se bo podjetje zavedalo, da bo sicer nastopilo delavstvo, bi morala zbuditi pri delavstvu smisel za organizacijo. Prav tako bi morala vplivati na to potreba po zbolšanju kolektivne pogodbe.

V večini primerov nič od tega. Delavstvo je postalo duševno leno. Menilo je, da bo zadostovala kolektivna pogodba in obratni zaupniki in je zamenjalo organizacijo. S tem je pa ubilo notranjo odpornost, smisel za skupnost in nudilo uspešno sredstvo podjetnikom v boju proti delavski strokovni organizaciji. Ravno zaradi te duševne lenobe delavstva in s pomočjo kolektivne pogodbe so pričeli uvajati

v obratu pretirano disciplino in absolutno komando vodstva. Proti tej diktaturi je bilo delavstvo brez moči in se je vdajalo v take razmere skoraj suženjsko.

Zaradi obstoječe kolektivne pogodbe je pa trpelo zlasti zavedno delavstvo. Saj so obratni, kjer je delavstvo zavedno in ima zavedne delavske strokovne organizacije. Toda tudi te delavske strokovne organizacije so bile ohromljene, ker so bile vezane na obstoječo kolektivno pogodbo in ker so bile ovirane po splošni nedelavnosti tekstilnega delavstva. Zaradi tega ni treba biti delavstvu prav nič žal za dosedanje kolektivno pogodbo, in je prav, da se njena veljavnost ni podaljšala. Če bi postale delavske strokovne organizacije na to, da ostane dosedanja kolektivna pogodba v veljavi toliko časa, dokler ne bo sklenjena nova, bi pod-

jetniki namenoma zavlačevali njeno sklenitev. Saj so bili z dosedanje zelo zadovoljni.

Zavedno delavstvo se pa ne boji brezpogobnega stanja. Nasprotno! S tem je dobilo proste roke, da uredi tudi taka vprašanja, katerih dosedaj ni moglo ravno zaradi obstoječe kolektivne pogodbe. Zlasti bo moglo misliti na regulacijo plač.

Zavedno delavstvo bo šlo takoj na delo, zbralo potrebno gradivo in zahtevalo pogajanja.

Tudi zavedno delavstvo je za kolektivno pogodbo. Toda ne za tako, kakršna je bila dosedanja. Rajši nobene, kakor tako. Nova kolektivna pogodba mora zadostiti upravičenim zahtevam po zboljšanju med in splošnega socialnega položaja delavstva. Predvsem pa mora obsegati nedvoumna določila, da se bodo reševale prav vse zadeve, ki se tičejo delavstva, sporazumno z delavskimi zastopniki, zlasti pa z delavskimi strokovnimi organizacijami. Poleg tega mora biti podano tudi jamstvo, da bodo podjetniki sklenjeno pogodbo tudi izvajali. Da bo torej pogodba nekaj živega, ne pa le skrupulo, ki bi se ga podjetniki posluževali v svojo korist in v škodo delavstva.

Le taka kolektivna pogodba bo dobila podpis JSZ.

Zveza združenih delavcev pristopila v Jugoras

Kar smo že davno pričakovali in napovedali, se je zgodilo: ZZZ se je pridružila Jugorasu. O tem je »Slovenec« dne 29. januarja takole pisal:

Naš urednik se je v zadevi ureditve delavskih organizacij v državi, o čemer smo že večkrat na kratko poročali, zglasil pri delegatih Zveze združenih delavcev g. Prežlju Francetu, predsedniku ZZZ, in g. Križmanu Andreju, uredniku »Slovenskega delavca«, ki sta ta pogajanja vodila v ime ZZZ, zaradi izčrpnih informacij.

Kako je prišlo do pogajanj? Bili smo telefonično naprošeni, da nemudoma pošljemo k ministru g. Cvetkoviču svoje pravomočne zastopnike. V Belgradu naju je minister g. Cvetkovič sprejel obenem z glavnim odborom Jugorasa ter predstavniki Delavske zbornice zaradi ureditve delavskih vprašanj v državi, zlasti pa še pri nas.

Ali ste imeli kake predpovedi? V Ljubljani smo imeli tozadevne odbore seje in se posvetovali prej doma in tudi v Belgradu s predstavniki naše skupnosti, tako da smo bili v svojem stališču do vseh prejetih vprašanj popolnoma na jasnem.

O čem ste se pogajali? O medsebojnih odnosih med ZZZ in Jugorasom. Razpravljali smo o skupnih sorodnostih in osnovah gibanja ter ugotovili, da imamo isto gledanje na narodna, delavska organizacijska in protiboljševiška kulturna vprašanja.

Kako ste se pogodili? Zveza združenih delavcev ostane samo-

stojna strokovna organizacija za področje dravske banovine s svojimi lastnimi pravili, s svojim dosedanjim programom in sama vodi v Sloveniji ves narodno delavski pokret. Dosledno je izključena vsaka konkurenčna organizacija s podobno smerjo. Tistim organizacijam, ki so se doslej ponujale Jugorasu v Belgradu, da bi doma nas izpodbile, ne preostane nobena druga možnost, če hočejo delati na narodno delavskem gibanju, kakor da se priključijo v ZZZ.

ZZZ prevzame v svoje roke vse socialne ustanove na svojem teritoriju, v kolikor jih že nima.

V primeru, da pride do prisilne enotne državne delavske organizacije, bo ta organizirana decentralistično in razčlenjena po teritoriju Delavskih zbornic. Za dravsko banovino prevzame funkcijo te organizacije ZZZ.

V glavnem odboru Jugorasa dobi ZZZ svoje delegate, v centralnem tajništvu Jugorasa pa svojega referenta.

Kaj ste vi za to dali? Mi za to fungiramo za dravsko banovino v dosedanjih formah Jugoslovansko delavske zveze (Jugoras).

Mi priznavamo Jugoras za nacionalno, narodno, državno delavsko organizacijo, ki dela na ugotovljenih osnovah v koordinaciji z ZZZ na ostalih državnih teritorijih. ZZZ kot organizacijska celota v Sloveniji postane član Jugorasa.

Opravljam v obvarovanju prej navedenih pridobitev posle Jugorasa v Sloveniji.

Vaše končno gledanje? Smatram, da je ta sporazum v interesu vsega slovenskega delavstva, našega programa in usoden udarec za vse nasprotno organizacije v naši ožji domovini, ker so delale izven naše narodne skupnosti.

Celoten potek pogajanj sloni v jedru na izjavi ministra g. Cvetkoviča, da mi ustvarjamo, eni za sever, drugi za jug, vsak svojim razmeram primerno in samobitno narodno osnovo, nov delavski narodni pokret, ki ni kopija niti fašizma v Italiji, niti narodnega socializma v Nemčiji, ampak le zdrav odpor proti razkrajajočemu se marksizmu in proti nesocialnemu kapitalizmu. Gradimo novo stanovsko gibanje, novo družbeno obliko.

Tako nismo od svojih temeljev odstopili niti za las, ampak smo jim dali le še večji poudarek in možnost za neoviran razmah, in hočemo, zvesti narodni skupnosti pod dosedanjim predsedstvom ZZZ in v soglasju z navodili naše narodne skupnosti pod vodstvom voditelja dr. Antona Korosca uspešno peljati h končni zmagi.

šlagerje, plesne, narodne, s harmoniko in petjem samo 30 din. Razen tega vzamemo tudi stare v račun. Išcite seznam!

Oglašajte v »Del. pravici«!

Po seji vodstva JSZ

K seji vodstva je prav, da pripomnim še sledeče: Navdušeno so delegatje aplavdirali, ko je stopil v dvorano naš delavski prijatelj p. A. Tominec. Enako navdušeno razpoloženje je zavladalo po prečitaniu bodrilnega pisma tov. Gostinčarja. Nič manjše navdušenje ni bilo, ko je delegat Jurač dejal: Hočemo sporazum, toda kamor bomo šli, bomo šli strnjeni med seboj in z našim predsednikom tov. Žumerom.

Kdor je bil na tej seji, pa ni zaslepljen, zapeljan, ali pa nima lastnih ambicij, je mogel občutiti iskrenost in dobro voljo delegatov. Zares pa bi morali biti zaslepljeni mi delegatje, da bi danes zavrgli najiskrennejše in dosledne borce, kot sta n. pr. tov. Gostinčar in Srečko Žumer. Kaj sta zakrivila?

Ljudje, ki iščejo sami sebe, hočejo svoj nastop opravičevati po svoje. Ako je kdo v svoji službi preobremenjen, pa se mu nudi boljša prilika, prav naj se je posluži. Ni pa prav, da hoče olepševati svoj nastop in naprtiti grehe drugim. Danes je pa seveda tako, da tisti, ki nima čiste vesti, najbolj bobneče pridiga o grehih drugih, hoče prepričati svojo vest in nedoslednost.

Kadar kdo klone, se mu zdi, da se z njim in okoli njega vse ruši. Tako smo slišali tudi na tej seji prvega govornika po poročilu predsednika tovariša Žumra, da je nekdanj močna JSZ zlomljena. Iz poročil posameznih delegatov pa smo ugotovili, da je JSZ slej ko prej močna in da se bo v teh težkih dneh le izkristalizirala in utrdila. Torej je jasno, da je le pobožna želja P. L., da se JSZ zruši, kar pa se ne bo uresničilo.

Mi, ki smo desetletje, da, skoro dve desetletji žrtvovali, trpeli in tudi zbirali prispevke, da smo mogli plačati tajnike, moramo danes odločno reči: Ne bodo nas zrušili nasprotniki JSZ, pa naj bodo naprošeni od kogar koli!

Ne zamerimo tistim, ki JSZ ne poznajo, ki ne vedo za žrtve po skupinah. Boj je za zameriti tistim, ki vse to poznajo, pa zaradi ljubezni do samega sebe vse to zatajijo in zanikajo. Hudo je, če grešnik svojo nečestnost proglasi za čednost. Toda danes je vse mogoče. Ako hočeš nekje priti v milost, ni treba drugega, kakor da udrihaš čez onega, ki si ga poprej hvalil. Seveda vsakemu ni to dano.

Nove knjige in časopisi

Jože Kerenič: Zemljiški odnosi v Slovenskih goricah. Maribor 1939. Str. 47. — Avtor je zbral podatke o posesti zemlje v Slovenskih goricah. Njegovi izsledki so nas presenetili. Doslej nismo vedeli, koliko naše zemlje imajo v lasti tujci, in kako težko življenje imajo viničarji. Želimo le, da bi dobili take pregledne tudi o drugih predelih Slovenije.

»Dejanje«. Januar 1939. — Prva številka novega letnika je izšla v večjem obsegu in z zelo bogato vsebino. Razen književnih poročil in pesmi prinaša pomembne sestavke, n. pr. E. Kocbeka uvod v novi letnik, dr. A. Trstenjaka Človekova veličina, dr. A. Slodnjaka O neminljivem Cankarjevem delu, dr. A. Gosarja Zapiski na robu, B. Grafenauerja Odlomki o slovenskem položaju itd. — Vsem delavcem toplo priporočamo, da si naroče to odlično katoliško revijo. Če jo naroče v uredništvu Delavske pravice, jo dobe za znižano naročnino 50 din na leto.

Socialni problemi slovenske vasi, 2 zvezka. Spisali dr. Ivo Pirc, Franjo Baš, Hrvoj Maister in Filip Uratnik. Soc.-ekonomski institut 1938. Knjigi obsegata referate s kmetijske ankete, ki se je vršila lansko leto v Ljubljani, in sicer: Asanacija vasi, Prehrana prebivalstva, Poljedelsko delavstvo v Sloveniji in Zaposlitev kmečkega prebivalstva. Spoznati moramo vse težave in stiske, ki nas tarejo, le tako je mogoče misliti na uspešno delo ozdravljenja.

Češkoslovaški-jugoslovanski privredni godišnjak 1938 je izdala jugoslovansko-češkoslovaška gospodarska zbornica v Belgradu. Str. 130. Knjiga obsega številne članke o vseh vrstah češkoslovaške gospodarske in socialne politike. Zanimiv je posebno članek praškega župana Zenkla o socialni politiki mesta Prage in dr. V. Holyja o varstvu in zavarovanju delavcev v ČSR. Ob priliki bomo te zanimive podatke objavili tudi v »Pravici«.

Podpore za stare in onemogle delavce

Delavci, stari nad 70 let, in onemogli, ki so vložili v poletju prošnje na OUDZ, da dobijo iz naslova na novo uvedene zavarovanja za starost in onemoglost starostno in onemoglostno podporo, nas vprašujejo, kako je s temi podporami.

Do te podpore imajo pravico vsi nad 70 let stari in onemogli (nad 21 let stari) delavci, ki so za dve tretjini za delo nezmožni. Imeti pa morajo tisti, ki prosijo za podporo zaradi onemoglosti, vsaj 250 tednov bolniškega članstva, ti sti pa, ki so stari nad 70 let, vsaj 500 tednov. Biti morajo siromašni in na podporo življenjsko navezani. Dalje ne smejo uživati nobene rente ali pokojnine, ki bi bila večja od podpore po navedenem pravilniku.

Pred kratkim je Okrožni urad vsem, ki nimajo gornjih pogojev, prošnje zavrnil. Prošnje so dobili vrnjene tisti, katerih onemoglost ni bila priznana za toliko, da bi bili dve tretjini za delo nezmožni. Čeprav zaradi boleznih več ne delajo. Tu je bilo odločilno mnenje narodnega zdravnika. Za sedaj zoper zavrnitev teh prošenj ni pritožbe. Čez 6 mesecev naj pa tisti, ki je bil označen za več kot eno tretjino delazmožnega, znova vložijo prošnjo, in če bo zdravnik takrat priznal njegovo onemoglost za zadostno, bo prišel v poštev za podporo od 1. decembra 1939 dalje.

Tisti pa, ki niso dobili prošenj za-

vrnjenih, jih bodo dobili rešene v aprilu letošnjega leta. Vsi ti bodo podporo dobili.

Višina podpore bo odvisna od višine zavarovanega zasluzka prosilca v zadnjih treh letih pred vložitvijo prošnje za podporo. Če kdo v zadnjih treh letih ni bil zavarovan niti 40 tednov, se vzame v poštev tisti zasluzek, ki ga je prosilec zaslužil v tistih zadnjih treh letih, ko je bil zavarovan vsaj 40 tednov.

Tisti, ki ima po 1. 7. 1925 vplačanih vsaj 250 tednov, dobi naslednjo mesečno podporo: pri več kot 36.000 din triletnega zavarovanega zasluzka 200.— din, pri več kot 27.000 triletnega zavarovanega zasluzka 160.— din, pri več kot 18.000 din triletnega zavarovanega zasluzka 120.— din, pri več kot 12.000 din triletnega zavarovanega zasluzka 80.— din, pri manj kot 12.000 din triletnega zavarovanega zasluzka 60 din.

Tisti, ki so bili po 1. 7. 1925 zavarovani vsaj 500 tednov, pa dobe naslednje mesečne podpore: nad 36.000: 300 din, nad 27.000: 240 din, nad 18.000: 180 din, nad 12.000: 120 din, pod 12.000: 90 din na mesec.

Zmanjšana bo ta podpora tistim delavcem, ki že sedaj uživajo kako redno podporo ali rento. Koliko bo za takega ta podpora znižana, je odvisno od višine sedanje njegove podpore ali pa rente.

Poselska zveza

Iz kronike Poselske zveze

V letu 1930, se je posrečilo zadrugi »Služkinjski dom« dobiti v Ljubljani hišo, ki naj bi bila vsaj za prvo silo zatočišče našim revnim služkinjam. Ta hiša stoji v Križevniški ulici št. 2, poleg križevniške cerkve, ki se razteza tik križevniškega samostana do Cojzove ceste. Bivši lastnik te stavbe je bil upokojeni g. prof. Petkovšek. Prodaj jo je naši zadrugi proti ugodnemu odplačevanju, s pridržkom dosmrtnega stanovanja. Hiša je bila v istem času v zelo revnem stanju in kaj malo primerna za društvene namene. Treba je bilo torej misliti na temeljito preureditev, za katero smo morale žrtvovati veliko truda in ogromno denarja. Z delom se je takoj začelo. V podstrešju smo hišo dvignile in preuredile, da smo na ta način dobile tem več potrebnih prostorov, kakor pralnico, kopalnico itd. Kleti in drvarnice so se spremenile v še dokaj lično kuhinjo, jedilno shrambo, obednico in drugo. Preskrbele smo električno razsvetljavo, uredile vodovod in druge potrebščine. Pri vsem tem popraviljanju pa je šlo delo še precej uspešno naprej. Tako je Poselska zveza že lahko preselila prenočišča za služkinje meseca maja leta 1931, iz najemnih prostorov Marijinega doma v Kotnikovi ulici v prostore »Služkinjskega doma«.

Ta dom je izredne važnosti za služkinje. V tem domu so brezposelne in stare onemogle služkinje po zaslugi Poselske zveze preskrbljene s ceneno hrano, z zdravim stanovanjem, za katerega plačujejo le po 2 din dnevno, nekaj starejših služkinj je pa celo brezplačno preskrbljenih z vsem potrebnim.

Poselska zveza sama, ki ima svoje uradne prostore v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti 22 v I. nadstropju, skrbi za službe brezposelnim služkinjam in skrbi za to, da pridejo k dobrim gospodinjam. Poleg tega oskrbuje »Poselska zveza« služkinjam tudi potrebno izobrazbo s prirejanjem raznih tečajev. Tako se vrši prav sedaj živalni tečaj, dva razreda nemškega tečaja in strokovno izobraževalni tečaj, katerega udeležence obiskujejo z velikim zanimanjem. Ob tej priliki se »Poselska zveza« zahvaljuje vsem predavateljcem in predavateljicam, posebno g. dr. K. Capudru in dr. Justinu, kakor tudi gospem in gospodičam, ki so pripomogle k lepemu uspehu tečaja.

Poselska zveza s tem svojim delom in žrtvami zastavlja vse sile v dobro služkinjam, prav tako pa tudi gospem, ki dobijo po Poselski zvezi zveste in marljive služkinje. Zato se obrača tem potom Poselska zveza na služkinje, da se oglašajo v njeni pisarni, istotako pa tudi na gospe, katerim bo ona posre-

Služkinjski dom v Križevniški ulici.

dovala za dobre in poštene služkinje. Posebno dobro pa nastopa tudi dramatični odsek Poselske zveze, ki je že večkrat gostoval tudi na večjih odrih. Želimo pa, da se služkinje prav s takim zanimanjem pobrigajo za svoje strokovno vprašanje v organizaciji.

Za naše kuharice

Pustni krofi: Mešaj posebej v skledi 10 dkg surovega masla, 2 žlici sladkorja in 6 rumenjakov, k čemur prideni še 2 žlici ruma. Za testo pa pripravi 1 kg pogrete suhe moke, tričetrt litra mleka in 4 dkg kvasa, osoli ga skupno z zgornjim prav dobro vtepi, ter pusti v prvo bolj malo shajati, zvaljaj na debelo, zreži ter tako pusti, da dobro shaja. Za cvrenje se priporoča polovico masti in polovico masla.

Do naših krajev

Gameljne

V nedeljo 29. januarja je imelo delavstvo tukajšnje tovarne »Stora« svoj članski sestanek. Sestanek je bil tako dobro obiskan, kakor še nobeden dosedaj. Znamenje, da raste zavest delavstva.

Zastopnik centrale je poročal najprej o pogajanjih za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Pogajanja zaenkrat še niso uspela, to pa zaradi tega, ker so podjetniki odklonili zahteve delavskih strokovnih organizacij. Upati je, da se bodo pogajanja nadaljevala. Kljub temu bo nastopilo s 1. februarjem tega leta brezpogodbena stanje. Toda delavstvo te tovarne s tem ne bo prizadeto, ker je organizirano.

Dalje je poročal o akciji za sporazum z ZZZ. JSZ sporazuma ne odklanja, mogoče pa je le na podlagi, ki jo je sprejelo vodstvo na svoji seji 22. januarja 1939. Ti sklepi so veljavni za vsakega člana JSZ.

Potek sestanka je pokazal, da je celotno članstvo na stališču, ki ga je zavzelo vodstvo JSZ, in da bo na tem sta-

Ko so gotovi, jih potresi z vanilijevim sladkorjem in daj gorke na mizo. Iz te količine jih narediš približno 30.

Čokoladne prestice: Vzemi 18 dkg moke, 3 rumenjake, 10 dkg surovega masla in 9 dkg zribane čokolade. Iz tega testa oblikuj prestice, katere speci v srednje vroči pečici.

Domače klobase, Skuhaj 1 kg svinjske glave, jo shladi in drobno zreži. Obari v juhi 10 dkg riža, ga ocedi in preplakni z mrzlo vodo, dodaj 20 dkg surovih zmletih jeter in začimbe: poper, zmlete klinčke, cimet, majaron. Vse to zamešaj skupaj ter zabeli z masljo, na kateri si zarumenila drobno zrezano čebulo in peteršil, to namaži na večje prekuhane zelnate liste, katerim si potokla debelejša rebra, zavij v klobase, katere zaviješ v koščke svinjske pečice, vložij jih zaporedno na pekač in v precej vroči pečici zapeči.

Mrzla omaka iz divjačine. Ostanke pečenega zajčjega ali srninega mesa drobno zreži, stolci v kovniku z dvema kuhanima rumenjaka, s čebulo, dvema sardelama in eno žlico tenko sesekanih kaper, k temu dolij počasi kisa, pretlači skozi sito, razredči z oljem, osoli in po okusu popraj.

Koruzni zrezki. V pol litra mleka zakuhaj 10 dkg koruzne moke s 5 dkg surovega masla, osoli in ko je prekuhano shladi. Med tem zreži eno žemljo na majhne kocke, katere namoči z enim jajcem in 2 žlicama kisle smetane. Zmešaj skupaj, oblikuj na deski, katero si potrosila z drobtinami, primerne okrogle zrezke ter speci na vroči masti ali še bolje na surovem maslu. Zraven serviraj solato ali kompot (brusnice).

lišču vztrajalo tudi v prihodnje. Pa ne le vztrajalo, tudi delalo bo za okrepitev JSZ. Požrtvovalno delo zavednih tovarišev že rodi sadove. Članstvo stalno narašča. Zaradi tega upamo, da bodo v kratkem padli tudi pri nekaterih razni pomisleki in da bodo pristopili v organizacijo ter pomagali izpopolniti našo delavsko stavbo. Ni več daleč čas, ko bo v naši tovarni organizirano vse delavstvo v JSZ.

Trbovlje

V nedeljo 5. februarja 1939 se vrši ob 4 popoldne redni občni zbor Strokovne skupine rudarjev v novi dvorani Društvenega doma v Trbovljah. Tovariši, občni zbor je važen zaradi tega, ker se iz poročila odbora sliši in ugotovi, kaj je organizacija med letom za delavstvo naredila in v čem ni mogla uspeti. Na drugi strani je pa tudi važno zato, da se pomenimo o delovnem programu za prihodnje poslovno leto. V tem letu je v skupini članstvo precej narastlo, zato je bilo tudi skozi vse leto v tajništvu nenavadno živahno. Odbor kakor tudi zaupniki so imeli vedno dovolj dela. Na občni zbor pridite torej vsi, da se bomo o vsem potrebnem pogovorili in pripravili za nadaljnje delo.

Članstvo skupine opozarjamo, naj pri- nese vabila k občnemu zboru s seboj. Brez vabila nima nihče vstopa na občni zbor.

Uradni dnevi sodišča v Trbovljah bodo v prvem polletju 1939 tele dni: 14. in 28. januarja, 11. in 25. februarja, 11. in 27. marca, 15. in 29. aprila, 6. in 20. maja, 3. in 26. junija.

I. rudarska skupina se je na svojem zborovanju izrekla za proporcionalen volilni postopek pri volitvah delegatov II. rudarske skupine. Iz tega sledi, da so tudi zastopniki rudarskih podjetij uvideli sedaj krivični večinski sistem teh volitev.

Otiški vrh

V nedeljo 29. januarja se je vršil za strokovno skupino tekstilnega delavstva redni občni zbor. Centralo je zastopal tov. Pestotnik. Občni zbor je bil dobro obiskan, dokaz, da delavstvo kljub vsemu zaupa JSZ. Po poročilu odbora je tov. Pestotnik navzočim pojasnil pomen občnega zbora. Dalje je tov. Pestotnik pojasnil važnost letošnjih volitev delavskih zaupnikov. Ne-

Kjer bo vložena samo ena kandidatna lista, ni volitev in mora volivni odbor kandidate na predloženi kandidatni listi proglasiti za izvoljene.

Mesec februar mora biti posvečen delu in prepogandi volitev obratnih zaupnikov, da bomo iz tega boja izšli čim bolj častno.

Spremembe v centrali JSZ

Načelstvo JSZ naznanja vsem strokovnim skupinam in članstvu JSZ, da nista strok. tajnika Peter Lombardo in Jože Grošelj več v službi pri JSZ. Peter Lombardo se je pri članstvu onemogočil s svojim nastopom na seji vodstva JSZ, zaradi tega mu je načelstvo ponudilo dopust do izteka njegove službene dobe, to je do 1. aprila. Medtem pa je Peter Lombardo razposlal članstvu po skupinah okrožnico, v kateri z raznimi neutemeljenimi trditvami spravlja v nevarnost ugled in celo obstoj JSZ. S tem je deloval proti svojem delodajalcu, Jugoslovanski strokovni zvezi, in zaradi tega ga je načelstvo JSZ na seji dne 27. januarja brez odpovednega roka in brez odškodnine odpustilo.

Po seji vodstva JSZ je poslal tudi tajnik Grošelj načelstvu pismo, v katerem daje svoje službeno mesto na razpolago. Načelstvo je njegovo ponudbo sprejelo, nakar je pa še prosil za nekaj dni premisleka. V soboto 25. januarja pa je tudi on zapustil svoje službeno mesto, ker je sprevidel, da mu je nadaljnje delovanje v JSZ onemogočeno, zakaj tudi on je pomagal Lombardu pri pripraviljanju razpoloženja za prevrat v JSZ.

Načelstvo bo tudi v prihodnje skrbno pazilo, da se JSZ nikdar ne bo oddaljila od sklepov, ki jih je sprejelo spričo najnovejšega položaja vodstvo JSZ na svoji seji dne 22. januarja.

ki ljudje se posebno zanimajo za te volitve, posebno tisti, ki na ves glas vpijejo, da so delavski prijatelji. V resnici imajo pa samo željo, da delavce še bolj razdvojijo in s tem oslabijo delavsko borbo. Tekstilno delavstvo naj se zaveda, da se ravno v tem času nahaja v meznem gibanju, ter je zaradi tega nujno, da svoje vrste ponovno strne. Delavstvo je izvajanja tov. Pestotnika vzelo na znanje ter se enodušno izjavilo, da hoče delovati le v Krekovi JSZ. Pri volitvah so bili izvoljeni sledeči tovariši: za predsednika Hršenjak Franc, Bukovska vas 21, p. Meža; za podpredsednika Kotnik Ivan, St. Janž-Selovo 43, p. Meža; tajnik Poppek Matevž, St. Janž 2, p. Meža; blagajnik Mlakar Rudolf, Otiški vrh 104; gospodar Cesar Miha, Otiški vrh 75; odbornici: Krive Štefka in Rottman Milka.

Nazarje

V nedeljo 22. januarja se je poročil član naše skupine tov. Ivan Kos s tovarišico Ano Doleja. Bil je zaveden član delavske organizacije, kakor tudi obratni zaupnik obrata II. Upamo, da ostane tudi še v naprej zaveden član in sodelavec. Vsi člani jima želimo v zakonskem življenju veliko veselja in božjega blagoslova!

Stahovica

Sporočam, da sem se preselil in je sedaj moj novi naslov: **Alpner Pavel**, tajnik Strokovne skupine lesnega delavstva, Stahovica, Godič 52, p. Stahovica.

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem vsem tovarišem in tovarišicam iz obrata žage za podporo v znesku 110 din, katero sem prejela. Tisočkrat Bog plačaj. — **Uršič Frančiška**.

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem odboru Strokovne skupine lesnega delavstva Stahovica, ki mi je dal podporo v znesku 100 din. — **Erjavšek Frančiška**.

Preklie

Podpisani Ferme Gašper obžalujem, da sem o g. Lešnik Alojzu, županu občine Sv. Krištof, širil neresne vesti, češ, da je g. Lešnik podkupljen. Izjavljam, da so bile te vesti izmišljene, ter se g. Lešniku zahvaljujem, da ni proti meni sodnijsko nastopil.

Laško, dne 27. januarja 1939.

Gašper Ferme.

Volitve obratnih zaupnikov

Volivne odbore za volitve obratnih zaupnikov opozarjamo, da se strogo ravnajo po navodilih za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev.

Tam, kjer nameravajo izvesti volitve, pa jih še niso prijavili, naj to izvrše takoj, sicer bo prepozno. Od Delavske zbornice naj zahtevajo tiskovino obrazec št. 1, katero je treba izpolniti v dveh izvodih. Najbolje je, da se potem to pošlje na centralo, ki jo bo oddala Delavski zbornici in inspekciji dela. Odbor je treba konstituirati tak, da se do 20 delavcev postavi 2 člana volivnega odbora, od 21 do 50 3, od 51 do 100 4 itd., kolikor se voli potem tudi zaupnikov. Od teh je treba enega navesti kot predsednika, kateri tudi to tiskovino podpiše.

Ob tej priliki ponovno opozarjamo na članek v zadnji številki »Delavske pravice« od 26. I. 1939 pod naslovom »Volitve obratnih zaupnikov«. To pa zato, ker se bodo letos po vseh obratih vršile volitve po rednem postopku.

V tistih obratih, v katerih bi se na dan, da so razpisane volitve, slučajno ne delalo, naj volivni odbor naredi takoj vlogo na banksko upravo (inspekcijo dela), v kateri naj to obrazloži in prosi, naj se volitve prelože za nekaj dni. Povedati je treba tudi, koliko dni bo ustavljen obratovanje, oz. kdaj se bo z obratovanjem zopet pričelo.

V obratih, kjer je manj kot 10 delavcev, je volivni postopek bolj eno-

staven. Delavska zbornica ima na razpolago za to posebne obrazce, in sicer enega, s katerim se zahteva od Delavske zbornice potrebno gradivo. Delavska zbornica nato pošlje obrazec št. 14 v 4 izvodih, katerega je treba točno izpolniti in dati v podpis delodajalcu. Nato se en izvod izroči podjetju, en izvod pa hrani zaupnik, dva izvoda pa pošlje JSZ, ki jih bo izročila Delavski zbornici in inspekciji dela, oz. kr. bankski upravi. Obrazec št. 14 mora podpisati in vstaviti žig strokovna organizacija, v tem primeru naša krajevna skupina. Zaradi tega naročamo, da za vse tiste obrate, kjer bi se izvolil samo en obratni zaupnik, zahtevate volivni material in to s posebnim dopisom, ki naj bo naslovljen na Delavsko zbornico; pošljite ga pa centrali, katera bo takoj gradivo oskrbela. V kolikor bi katera skupina ne bila na jasnem, kako se izvedejo volitve in volivni postopek, naj nam to takoj sporoči, da ji bomo dali potrebna navodila.

Volitve delavskih obratnih zaupnikov so za nas posebno letos velike važnosti. Noben obrat ne sme ostati brez obratnih zaupnikov in kjer je kolikaj mogoče, je treba postaviti naše zaupnike.

Pred vsem opozarjamo skupine, naj pazijo, da bodo volivnim odborom pravočasno in v pravilnem roku predložili kandidatne liste, katere morajo biti pravilno izpolnjene in podpisane ter opremljene s skupinskim žigom.

Razgled po svetu

»Bliza se doba velikih odločitev«

Zadnji teden v zunanjepolitičnem svetu se je izvršil v znamenju manifestacij nemško-italijanskega prijateljstva na eni strani in angleško-francoskih posvetovanj o mednarodnem položaju na drugi strani.

Doba odločitev in preizkušenj

Dogodke, katerim se bližamo in ki obetajo prinesiti novo dobo vznemirjenja v Evropi, je napovedal že nemški fašistični voditelj Streicher zadnjo soboto. Izjavil je po govoru italijanskega ministra Farinaccija, »da bo kmalu prišel čas, ko bosta oba prijateljska naroda stala pred velikimi odločitvami, in da je potrebno, da se obe prijateljski državi pripravita na skupne preizkušnje«. Italijanski minister pa je deloma nakazal nove nemške zahteve, ko je napovedal, da je vprašanje kolonij stvar časti nemškega naroda poleg tega, da je to važna politična zadeva, ker se morajo do konca zrušiti vsa določila mirovnih pogodb, ki so zaključile svetovno vojno.

Napovedal je deloma tudi smer, kakšne bodo italijanske zahteve. Izjavil je, da Tunis ni francoska posest, temveč samo francoski protektorat. Zaradi Džibutija pa je rekel, da so Francozi na poti, da se koristi več milijonov ljudi ne morejo izkoristiti. (Italijani se morajo posluževati francoske luke in francoske železnice za prevoze v Abesinijo.) Zagrozil je, da se mora takemu stanju napraviti konec, čeprav zbira Francija že vnaprej za ostrašitev bataljone senegalskih črncev proti Italiji.

Kdo bo sedaj žrtvoval kaj za mir?

Po bojevitih govorih v soboto, je govoril hladno pa odločno angleški ministrski predsednik Chamberlain. Rekel je najprej, da mu ni žal, da je z monakovskimi razgovori dosegel, da ni prišlo do svetovne vojne. Dalje je povedal, da vojska sedanjega časa ni strašna samo za tiste, ki v njej sodelujejo, temveč tudi za tiste, ki žive za njeno fronto in pa ki tudi samo ob strani gledajo. Bodoča vojna bo tako strašna, da se ne sme nikdar dovoliti, da bi se vojna začela, dokler se ne store častni koraki za preprečenje vojne.

Nadaljnji govor Chamberlaina je bil miroljubna ponudba državam, ki vznemirjajo svetovni mir z vojnimi grožnjami. Povedal je, da je Anglija vedno pripravljena za razgovore, da je pripravljena tudi ugoditi težnjam drugih držav, v kolikor so njihove zahteve pravične ter ne ubijajo svobode drugih in ne kršijo pravičnosti mednarodnega soživljenja.

Pripravljamo se na obrambo

Chamberlain je izjavil, da se Anglija pripravlja, če bi bilo treba braniti lastno državo, lasten narod in načela svobode in demokracije. Močno je poudaril, da se je Anglija zadnji čas zelo oborožila, in naštel število novih ladij in letal, ki so pripravljena za obrambo.

Konec govora je bil poziv drugim državam, češ »da je sedaj že čas, da drugi dajo svoj prispevek za obrambo miru. Ozračje je polno sumničenj, ki se morajo odstraniti, kajti mir se spravlja v nevarnost. Končno je pozval vse države, da se s sporazumnimi in miroljubnimi pogajanjimi na novo uredi mednarodno razmerje. Sklene naj se nova mirovna pogodba, ki bo pravično uredila mednarodne odnose.«

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4918. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejec)

Chamberlainov govor je bil izrečen kot opozorilo nemškim in italijanskim državnikom, da je sedaj prišel nanje čas, da pokažejo svojo resnično miroljubnost.

Hitler govori

Hitler je v svojem govoru v ponedeljek zvečer postavil zahteve po kolonijah, po udeležbi Nemčije v svetovni trgovini, po surovinah. Vodja Nemčije je priznal, da se nahaja Nemčija v težkem gospodarskem položaju. Opozoril je ostale države, da je proti zdravemu razumu, da je politično nespametno in gospodarsko blazno, ako odrekajo nemškemu narodu kolonije. Narod, ki šteje 80 milijonov ljudi, ne bo sprejel nase, da bi mu odrekli pravičice do svobodne svetovne trgovine, ki jih imajo drugi narodi. Zato zahteva Nemčija vrnitev kolonij. Nemčija ne bo pustila dočakati, da bi se izpolnilo to, kar si tako žele razni demokratični publicisti, da bi Nemčija in z njo narodni socializem propadla. Nemčija je z ljudstvom prenapolnjena, na enem kvadratnem metru živi 135 ljudi, zato se ne more in se ne bo dala zapreti v sedanje njene prostore. Vsak narod ima pravico do življenja, in mi imamo pravico do življenja ravnotako kot drugi narodi. Nikdo ne more resno misliti, da se bo dal osemdesetmilijonski narod ponižati na stopnjo indijskih suznjev-parijev. Nobeden narod, ki kaj velja, se ne bo pustil ponižati v vrsto nemaničev. Prihaja čas, ko bo treba rešiti vprašanje po pravični razdelitvi političnih in gospodarskih sil. Razum zahteva, da bi se to uredilo po načelih pravičnosti. Vsaka krivica namreč takoj sili k ponovnemu uravnoteževanju sil. In pameten razum mora povedati: Nemčija mora dobiti kolonije nazaj. Mi rabimo surovine in hrano, mi hočemo izdelovati in razpečevati dobro blago. Čeprav bi to bilo drugim neprijetno, mi zahtevamo udeležbo na svetovni trgovini. Važnost prehrane po-

staja za Nemčijo vedno bolj važna. Zato se nam mora omogočiti ali svoboden uvoz ali pa razširitev našega življenjskega prostora. Mi smo postavljeni pred izbiro: izvažati in živeti ali pa umreti. Mi nočemo umreti, Mi smo pripravljeni prav na vse, ako nam drugi ne bodo dali, kar nam po pravici pripada.

Zvesto z Italijo

Po napadih na Jude, demokratične vojne apostole, sejalce sovraštva ter po govoru o verskih razmerah v Nemčiji je prešel vodja Hitler na omembo zaveznitva z Italijo. Zveza Italije in Nemčije pomenja za Evropo rešitev pred boljševizmom. Na to os prijateljstva se je sedaj priključilo že veliko število držav. Prijateljstvo Nemčije in Italije je utemeljeno v zgodovini. Danes pa je utrjeno to prijateljstvo bolj kot kdaj poprej. V primeru kake vojne z Italijo, bo Nemčija na strani Italije. Nemčija je na veliko vojaško moč Italije ponosna. Obe državi sta dovolj močni, da si lahko ohranita svoj mir proti komur koli. Vojne ne želimo, hočemo pa uživati na dobrinah tega sveta, ki nam po našem številu, po našem pogumu, po naši veljavi pripadajo. Za te dobrine se homo bojevali skupno.

Proti Angliji in Franciji je rekel, da nima proti njima nikakih zahtev po zemlji, razen po kolonijah. O Jugoslaviji je rekel, da je država, pred katero raste spoštovanje Nemčije. Gospodarski stiki so čimdalje boljši. Omenil je dobro razmerje tudi z drugimi državami. Svetovni pa je, da naj se druge države bolj brigajo za svoje notranje razmere, kot da posvečajo svojo skrb notranjim razmeram v Nemčiji. Končno je proslavil zedinjenje vsega nemškega naroda po 2000 letnih bojih.

Hitlerjev govor in njegove zahteve ter ponudbe bodo imele daljnosežne posledice za nadaljnje dogodke. Predvsem sta na vrsti Anglija in Francija, da dasta odgovore na zahteve Nemčije.

Črna Kaolin. V nedeljo 5. februarja bo popoldne ob 2 v gostilni Logar (Praprotno - Sv. Primož) sestanek naše skupine. Pridite vsi! — Odbor.

PO NAŠIH KRAJEVNIH SKUPINAH

Vevče

Volitve obratnih zaupnikov so razpisane za sredo 15. februarja. Vrše se v tovarniški restavraciji, kot so se običajno vršile. Naša skupina nastopi pri teh volitvah samostojno. V nedeljo 5. februarja se vrši sestanek naše skupine pri Gašperlinu v Vevčah ob 9 zjutraj. Na sestanku se bo poročalo o delu in pomenu obratnih zaupnikov. Postavila se bo tudi kandidatna lista. Potrebno je, da se izvolijo zaupniki, ki bodo delavske interese dobro zastopali. Več se jih bo potegovalo za mandat obratnega zaupnika, ki dosedaj niso imeli razumevanja za delo obratnih zaupnikov, ki ni prav lahko. Zato je treba, da zaupamo in poverimo naše zaupanje kandidatom, ki so take funkcije vredni. Naj zato na sestanku nikogar ne manjka.

Celje

Obveščamo vse tovariše mizarske pomočnike, da je celjsko Zdrženje mizarskih mojstrov odpovedalo kolektivno pogodbo. Vse nadaljnje bo storila naša organizacija. Pomočniki-tovariši: V skupnosti je moč!

Predavanje. Drugo predavanje gospoda župnika Lampreta bo v sredo 15. februarja (ne 25., kakor se je reklo). Vrši se v dvorani Delavske zbornice ob 8 zvečer.

Škofja Loka

Ponovno opozarjamo članstvo, da se bo vršil 6. redni letni občni zbor Strokovne skupine oblačilnega delavstva v Škofji Loki v nedeljo 5. februarja ob 9 dopoldne v dvorani Društvenega doma. Kot zastopnik centrale pride tov. Jožko Jurač iz Celja, ki je lansko leto govoril na našem taboru. Vsi do zadnjega pridimo na občni zbor. Z udeležbo bomo pokazali, da hočemo delati po idejah našega velikega J. Ev. Kreka. Pokazali bomo, da nas vse blatenje zadnjega časa samo potrjuje o naši pravi poti.

Naj bo naš občni zbor manifestacija naše delavske skupnosti ter dokaz, da je ostalo naše drevo celo — čeprav so odpadle suhe veje.

Izjava: Podpisana preključem in obžalujem, kar sem dne 15. I. 1939 v

Občni zbori krajevnih skupin

Ker so bile v prejšnji številki »Delavske pravice« glede občnih zborov nekatere pomote, danes ponovno objavljamo vrstni red občnih zborov za nedeljo 5. februarja 1939:

Strokovna skupina oblačilnega delavstva Škofja Loka ob pol 10 dopoldne v prostorih Društvenega doma v Škofji Loki. Zastopnik centrale tov. Jurač Jože iz Celja.

Strokovna skupina rudarjev v Trbovljah ob 4 popoldne v prostorih Društvenega doma v Trbovljah. Zastopnik centrale tov. Diacci iz Hudejame.

Strokovna skupina lesnega delavstva Kozarje ob 2 popoldne v prostorih tovariša Tomšiča na Vrhovcih št. 39. Zastopnik centrale tov. Ogrin Ivan.

Strokovna skupina lesnega delavstva Škofja Loka ob 9 dopoldne na Trati. Zastopnik centrale Borc Mavricij iz Duplice.

Strokovna skupina delavcev in nameščencev Vič ob pol 3 popoldne v gostilni pri Jamniku na Vrhovcih. Zastopnik centrale tov. Fajfar Tone.

Strokovna skupina opekarstva delavstva Opeka Vič. Zastopnik centrale Štibelj Gašper.

Strokovna skupina lesnega delavstva Ljubno ob 2 popoldne v prostorih gostilne Macevovič v Radmirju.

Strokovna skupina lesnega delavstva Sorica ob 11 dopoldne v Sorici. Zastopnik centrale Rant Ivan iz Bohinja.

Strokovna skupina tekstilnega delavstva Škofja Loka. Zastopnik centrale Zorman Rudolf iz Senčurja.

Strokovna skupina tekstilnega delavstva in splošne skupine v Mariboru, se vrši ob 9. dopoldne v prostorih ekspoziture JSZ v Mariboru.

Občni zbori strokovnih skupin oblačilnega delavstva Domžale, lesnega delavstva Boh. Bistrica in delavcev galanterijske stroke skupine Ljubljana, so preloženi in se bodo vršili v nedeljo 12. februarja 1939.

Dalje je preložen tudi občni zbor strokovne skupine tekstilnega delavstva št. Vid, in sicer na nedeljo dne 19. februarja 1939.

Nameščenci

Nekaterim članom smo te dni poslali položnice za nakazilo članarine. Prosimo jih, da nam jo čimprej pošljejo.

Podružnica na Duplici naj poroča o svojem delu. Skličite sestanek! Celjani naj nam tudi poročajo, kako delujejo. Če kak član boluje ali je brezposeln, naj sporoči centrali, da mu nakažemo podporo. Pridobite nam tudi novih članov. Plačujte v Podporni fond! Šele ob potrebi spozna nameščencec, da je prav, če ima kje hranjena sredstva, ki jih lahko izkorišča. Ob boleznih in brezposelnosti je to še dvakrat prav.

Centrala SNZ.

MALI OGLASI

ENODRUŽINSKA HIŠA v Šmartnem pod Šmarno goro št. 59 se odda v najem za 1. marec. Informacije do dobe pri Kmečki posojilnici.

HIŠO z malim posestvom, sestojecim iz 1 njive, 2 travnikov in 1 gozda, ugodno prodam. — Henrik Stopar, Primskovo, p. Kranj.

LEPO IN POCENI

tiska časopise,
knjige, revije,
letake in drugo

* ZADRUŽNA TISKARNA

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17, TELEFON ŠT. 30-67